

Landsbyggsnytt

Landsbyggsnämnden
Örebro kommun

#3
2019

Växande intresse för MTB i Närkes Kil

Vad finns på Björkön?

Nytt pris för entreprenörer

Hur trygg är landsbygden?

Engagemang i Ervalla och Östernärke

Njut av höstens färger i hela kommunen

Hej på er igen! Hoppas att sommaren var till belåtenhet och att ni fick tid att uppleva kommunens smultronställen. Jag måste säga att jag hann med jättemycket skoj under bland annat juli månad då jag inte hade ett enda kvällsmöte i almanackan. Då var det fiske, svamplockning och bad som gällde i min hembygd. En hel del MTB-cykling blev det också. Att uppleva naturen över stock och sten från cykelsadeln är ett härligt sätt enligt mig.

Nu blickar vi framåt och ser vad spåkulan har att förtälja om årets sista kvartal.

I detta höstnummer kan du läsa om Landsbygdsnämndens utflykt på Hjälmarens då vi åkte, bland annat via Björkö, till augustinämnden som var förlagd till Hampetorp. Det är långt ifrån alla nämnder i vår kommun som tar sjövägen till sammanträdet, men denna gång lyckades vi med det.

Ni kan också läsa om hur ni under oktober månad kan nominera personer till Örebro kommuns nyinstiftade landsbygdspris. Missa inte all info i detta nummer och missa för all del inte att nominera de som gjort värdefulla insatser för kommunens landsbygd. Priset delas ut av Landsbygdsnämnden under december månad och vi behöver er hjälp med många fantastiska nomineringar.

Njut nu av all läsning i årets tredje nummer och jag vill även passa på att tacka för alla glada hejarop jag får när jag är ute och besöker diverse områden, företag eller andra verksamheter i vår kommun. Om vi jobbar tillsammans för att gå från ord till handling så kommer underverk att ske! Det finns otroligt mycket kraft på kommunens kreativa landsbygd.

Fortsätt gärna att höra av er till mig eller någon annan ledamot i

Landsbygdsnämnden. Vi lyssnar intresserat och kavlar upp ärmarna därefter.

Njut av höstens färger utomhus och kaminens sprakande inomhus så hörs vi igen till vinternumret om vi inte springer på varandra någonstans. Kanske ses vi på Örebrotravet den 14 november klockan 18-20? Då hittar ni Landsbygdsnämnden på plats för medborgardialog. ■

Per-Åke Sörman
Ordförande
Landsbygdsnämnden

Dessa bidrag har delats ut sedan sist

Landsbygdsnämnden har fyra olika bidrag som man kan söka för utvecklingsprojekt på landsbygden.

På baksidan av denna tidning finns en sammanfattning av bidragen och mer information finns på orebro.se/landsbygdsutveckling. Följande bidrag har delats ut sedan förra numret av Landsbygdsnytt:

- Segersjö fältrittklubb - Matmässan "Med smak av Närke", 45 000 kronor.
- Järle byalag - Järle marknad, 11 500 kronor.
- Järle byalag - Hantverksmessa, 4000 kronor.
- Gällersta Forngård - Visfestival, 40 000 kronor.
- Teknis Motor Club - Marknadsföring av Midnattssolsrallys sträckor på kommunens landsbygd, 10 000 kronor.
- Föreningen Lången - Upprustning av rastplats vid kyrkspången, 60 000 kronor.
- Stora Mellösa-Åsbyviken - Streetbaskettturnering, 15 000 kronor. ■

Foto: Håkan Dahlström [creativecommons.org]

Landsbygdsnytt #3 2019

Ansvarig utgivare: Lena Norrström, 019-21 20 42.
Nästa nummer kommer i december 2019. Har du synpunkter eller tips?
Kontakta oss via landsbygdsnytt@orebro.se

clearberry
kommunikation & media

Produktion: Clearberry AB - clearberry.se
Text och foto: Maria Eremo
Text, foto och form: Anders Jakobson

Var med och nominera till Örebro kommuns landsbygdspris

Foto: Dorian Wallender [creativecommons.org]

Örebro kommun har från och med i år inrättat ett landsbygdspris för att uppmärksamma de som gör något bra för landsbygden. Priset ingår som en del av Landsbygdsnämndens uppdrag och delas ut i två kategorier:

Örebro kommuns stora landsbygdspris

10 000 kronor, diplom och blommor: Priset ska gå till person, förening, företag eller organisation, inkluderande kommunala förvaltningar eller bolag som utmärkt sig genom att särskilt ha bidragit till en levande och utvecklande landsbygd och genom att fungera som inspirationskälla för andra.

Örebro kommuns unga landsbygdspris för framgångsrikt företagande

10 000 kronor, diplom och blommor: Priset ska gå till en företagare i åldern 15 till 30 år som på ett framgångsrikt sätt har drivit företag med sin huvudsakliga omsättning på landsbygden. Verksamheten bör kännetecknas av entreprenörskap, nyskapande produkter eller tjänster, samt bidra till landsbygdens utveckling och gärna skapa arbetstillfällen.

Alla är välkomna att nominera pristagare och en nomineringsblankett finns på orebro.se/landsbygdsutveckling. Nomineringsperioden pågår fram till 31 oktober 2019.

En jury utser sedan vinnarna bland nomineringarna. Juryn består av Landsbygdsnämndens presidium: ordförande Per-Åke Sörman, förste vice ordförande Anna Hedström, andre vice ordförande Carina Börjesson, samt näringslivsdirektör Göran Dahlén och landsbygdsstrateg Mikael Ekman.

Göran Dahlén, hur känns det att sitta med i juryn?

– Mycket spännande och stimulerande. Örebro har en fantastisk tillväxt och det är så viktigt att fortsätta sprida ett positivt budskap om fina utvecklingsinsatser från såväl personer, föreningar, företag eller organisationer, kort sagt entreprenöriellt tänkande i alla sammanhang. Jag hoppas att nomineringarna lyfter fram entreprenörer och företag som kanske inte syns förut. Företagare som verkligen gör skillnad och som representerar Örebros landsbygd. Speciellt roligt med unga entreprenörer! Vi vet att det kan betyda väldigt mycket för det enskilda företaget med ett sådan utmärkelse.

Göran Dahlén,
näringslivsdirektör

Priset delas ut i samband med nämndmötet 12 december, hur kommer det att uppmärksammas?

– Genom både politisk och tjänstemannarepresentation när det delas ut. Sedan ska vi sprida detta i sociala medier och även framhäva det i andra sammanhang med landsbygds- eller näringslivsanknytning. När vi lyfter fram framgångsrikt entreprenörskap på detta sätt, oavsett form, hoppas vi att det inspirerar till att fler engagerar sig i utvecklingen av hela Örebro. Framför allt från vår unga generation där vi vet att det finns goda idéer att ta vara på. ■

Björkön är en okänd pärla i Hjälmarén

Drönarfoto: Oscar Undevall

Går allt enligt planerna invigs Björkön i Hjälmarén som kommunens senaste naturreservat till sommaren 2020. Målet är att ön ska bli mer tillgänglig för allmänheten och att öns biologiska mångfald ska bevaras.

Björkön ligger mellan Storhjälmaren och Mellanfjärden. Ön är obebodd och blev kommunägd 2015 när ett markbyte gjordes med Göksholm. För de allra flesta är ön en bit okänd natur och nu hoppas kommunen att den ska bli mer lättillgänglig.

– Syftet med naturreservatet Björkön är att bevara och utveckla öns speciella naturvärden samtidigt som vi öppnar ön för friluftslivet, säger Therese Aremyr, kommunekolog.

Nu pågår arbetet för fullt med att bland annat låta betesdjur hjälpa till med att öppna miljöerna på ön.

– Det är en bra satsning tycker jag. Vi behöver fler platser för människor att upptäcka och besöka, säger Susann Wallin (S), ledamot i Landsbygdsnämnden.

Janet Karlsson (S) håller med.

– Om det ska vara möjligt att enklare besöka platser som Björkön behövs den här satsningen. Tänk vad fint det vore om man hade möjlighet att bo över en natt och att en turistbåt med några turer per dag gick till ön. Det måste gå att få till på sikt, säger hon.

Det är främst den orörda naturen och bad som ska locka besökare hit framöver. Naturtypen är speciell med mycket ädellövskog så som alm, ek, lind och ask. Det finns i dag områden på ön som över huvud taget inte är påverkade av människan. På ön finns både den rödlistade skalbaggen trubbtandad lövknäppare, ett rikt

Björkönen förvärvades av kommunen 2015 och ligger centralt i Hjälmarelandskapet med stora naturvärden och strategisk potential för utveckling av Hjälmarens rekreativvärden. Målsättningen är att på sikt anlägga bryggor för båtångöring och bad. I nuläget ser det ut som på vänstra bilden när du anländer till Björkönen.

fågelliv och en ek som mäter sju meter i omkrets och är flera hundra år gammal.

– På sikt kommer vi att anlägga friluftsanordningar så som rastplatser, torrtoalett och bryggor med möjlighet för både båtångöring och bad. Fler stigar kommer också att röjas fram och markeras ut, säger Therese.

Det är programnämnd samhällsbyggnad som tagit det första beslutet att göra Björkönen till naturreservat. Till sist är det dock kommunfullmäktige som tar det slutgiltiga

beslutet.

– I och med det här beslutet skapar vi ett nytt naturreservat i Örebro. Att som en stark tillväxtkommun skapa så många nya skyddade naturområden tror jag är unikt. Samtidigt utvecklar vi ännu ett besöksmål i Hjälmaren och öppnar för både

Therese Aremyr.
Foto: Susanne Flink

rekreation, friluftsliv och turism, säger Ullis Sandberg (S), kommunalråd och ordförande i programnämnd samhällsbyggnad.

– Om beslutet tas i kommunfullmäktige, så tror jag att det kanske kan bli en invigning av området i början av nästa sommar, säger Therese Aremyr. ■

Mer information:

Beslutet i kommunfullmäktige togs i september, efter att denna tidning gått i tryck. Vad beslutet blev går att läsa på Örebro kommuns hemsida.

För att göra ön mer framkomlig har kommunen fraktat får till platsen som betar av mark. Foto: Therese Aremyr. Anna Hedström och Bo Åkerling besökte Björkönen tillsammans med resten av Landsbygdsnämnden under en varm sensommardag i augusti.

Engagemang föder engagemang i Ervalla

I Ervalla är det både barnfamiljer och det äldre gardet som ser till att saker händer.

– Det gör att vi har lärt känna varandra och när jag och min familj flyttade hit kände vi oss väldigt välkomnade, säger Maria Johansson.

Landsbygdsnytt tar mer än gärna mot tips från er läsare. Det var exakt det som hände när Ervallabon Karin Barton kontaktade tidningen.

– Ni borde skriva om allt engagemang som finns här hos oss i Ervalla. Vi har bland annat Går'n, onsdagsfys, fotboll, innebandy och spolning av ishockeyrinken, berättade Karin.

Sagt och gjort, naturligtvis blev Landsbygdsnytt nyfikna på vad det är som gör att engagemanget i Ervalla är så stort.

– Jag tror faktiskt att vi sticker ut här, det verkar så när jag pratar med

mina arbetskamrater om allt som händer, säger Maria.

Själv är hon en av sex föräldrar som ser till att traktens fritidsgård, Går'n, lever i allra högsta grad.

– Vi har öppet ungefär var tredje fredag och det kan vara 45 barn på plats. Det fina är att många andra föräldrar också hjälper till i samband med att de kommer och fikar. Jag skulle vilja säga att Går'n har blivit en mötesplats för alla, inte bara barnen. På Går'n sker aktiviteter som pingis, innebandy, hinderbana, spel- och pysselkväll och så har naturligtvis kiosken öppen.

Karin Barton har bott i Ervalla i 17 år och hennes man Patrik Barton i 13 år. De beskriver engagemanget som stort över alla åldrar.

– Det gäller för både skola, förskola och vår lekplats. Och så alla fritidsaktiviteter förstås. Vi har några personer som drar skidspår de vintrar som tillåter det. Det är värt jättemycket, säger Karin.

– Jag tror att det är slumpen som gjort att så många engagerade människor flyttat till Ervalla. Man dras liksom med, säger Patrik.

Maria har en teori som hon tror är avgörande för engagemanget.

Maria Johansson och Karin och Patrik Barton är några av de föräldrar som engagerar sig i Ervalla.

Isrinken är en populär plats vintertid. Foto: Patrik Barton

– Om aktiviteten är rolig även för vuxna blir det också fler som engagerar sig.

På vintern spolar bland andra Patrik isrinken bakom skolan och varje år ser ett gäng till att de som vill har möjlighet att åka skridskor.

– Visst att man kan få ligga på lite ibland om att vi till exempel måste röja sly, men det brukar alltid ordna sig till slut, säger Patrik.

Att skapa mötesplatser är nyckeln.

– Vi försöker uppmana att komma och ta en fika och umgås. Det ska inte vara ett måste, kom om du kan, säger Maria.

Att även dra i gång privata händelser i samband med större arrangemang har gjort att bygden fått en fin sammanhållning.

– Vi ser ju att när det är midsommar- och nationaldagsfirande kommer det många besökare utifrån. Likaså när vi spolat rinken, säger Patrik.

– Du förlorar ingenting på att

testa, se det som ett tillfälle att träffa andra, säger Maria.

Många av aktiviteterna drivs i föreningsform, vilket gör det enklare ekonomiskt.

– Men det här skulle aldrig gå utan vårt engagemang och det blir många samarbeten. Vi vill också lyfta föreningen Ervalla Företagare som är oerhört drivande och hjälper till massor med sin kunskap, maskiner och tid. Det är helt enkelt hjälpsamt här ute, avslutar Karin. ■

Barnen i fokus på Ervalladagen

Lördag 7 september hölls årets upplaga av Ervalladagen vid hembygdsgården i Ervalla. Bygdelagets sekreterare Karin Ekström är nöjd med besöksmängden.

– Det är mycket som lockar på hösten och det finns bara ett visst antal helger, men vi är nöjda och det är även de försäljare jag har pratat med. Hembygdsföreningen höll sitt arrangemang Hembygdsgården samtidigt.

Poängen med dagen är att lyfta fram Ervalla som bygd och visa upp det samarbete som finns med föreningar och verksamheter.

– I år hade vi fokus på att Ervalla är positivt för barn. Vi vill visa att det är intressant att bo här för barnfamiljer.

Ervalladagen startade för tio år sedan och hålls vartannat år. Nästa höst anordnar LRF traditionsenligt ett traktorrace med tillhörande marknad. ■

Marknaden och hoppborgen lockade olika besökare under dagen.

”Det är mycket roligare att cykla tillsammans”

Några pauser hinner gänget med under sina pass. Som här på utsiktspunkten Rusakulan i Norra Kilsbergen. Foto: Privat

Under mountainbikesäsongen träffas gänget varje fredagskväll för att cykla tillsammans i skogarna kring Närkes Kil. Här får alla vara med utan kostnad. – Vi kan vara allt från fyra till tjugo personer per pass, säger Niklas Hasselwander, initiativtagare.

Redan 2013 blev gänget mer organiserat när man startade en grupp på Facebook med namnet ”Mountainbike i Närkes Kil”. Då bestod stommen av Niklas och två personer till, i dag har Facebookgruppen cirka 550 medlemmar.

– Av dem är kanske 60-70 stycken aktiva, men många följer oss för att de är intresserade, säger Niklas.

Det är avspänd stämning och en efter en rullar de in vid skolan i Närkes Kil. Det är fredag och klockan börjar närma sig 18. Åldersspannet på de som brukar vara med

och cykla är från 15 år ända upp till 70-årsåldern. Varje pass ligger på två till fyra mil och har olika svårighetsgrader.

Den här fredagen har bland annat

David Andersson tagit sig hit, som så många gånger förr.

– Man ger sig inte gärna ut ensam i Kilsbergen. Vi kör på de befintliga MTB-lederna, men också mellan

dem. Det här är väldigt trevligt och socialt och går mer ut på just det än att åka fort, säger David.

Han har tvättat cykeln dagen till ära, men ändå vittnar den om att turerna i skogen är många.

Gruppen drivs inte som en förening. Tanken har funnits men Niklas tror att det för med sig mer arbete än vad

som lönar sig.

– Det är så avspänt nu och kostar ingenting. Skulle vi starta en förening skulle det dra med sig mycket administrativt arbete. Det blir så många måsten även om vi också skulle kunna söka föreningsbidrag, säger Niklas.

– Det är väldigt skönt med kravlösheten, fyller David i.

Med i gänget är också Ann-Marie Bern som ser turerna som ren nöjescykling.

– Det är mycket roligare att cykla tillsammans och att både nybörjare och mer erfarna kan vara med, säger hon.

Både Ann-Marie och David är överens om att gruppen finns och är i gång tack vare eldsjelen Niklas.

– För att få något sådant här att fungera krävs det att åtminstone en person hittar i området. Sedan har vi fått hjälp från olika håll att dra upp basstigar som passar oss. Det gäller att pussla, säger David.

Som upplägget är nu kan medlemmarna i gruppen skriva inlägg om de, utöver fredagspassen, vill ut och cykla och söker en kompis.

– Under säsong kör vi regelbundet, men det måste vara torrt i skogen så att vi inte skadar spåren. Under hösten åker pannlamporna på vid behov, säger Niklas.

All åkning sker på egen risk, men självklart hjälps gruppen åt om något händer.

– Hittills har vi inte tappat bort någon trots att gruppen växt så pass att vi ibland får dela in oss i två gäng när vi cyklar. Det är en häftig känsla att vi har fått det att fungera, säger Niklas.

– Det är härligt att ta del av glädjen hos de som kanske upptäcker Kilsbergen för första gången, det är lätt att bli hemmablind. Men andras glädje ger mig mersmak, säger Ann-Marie vars favoritrunda går från Närkes Kil till Pershyttan i Nora.

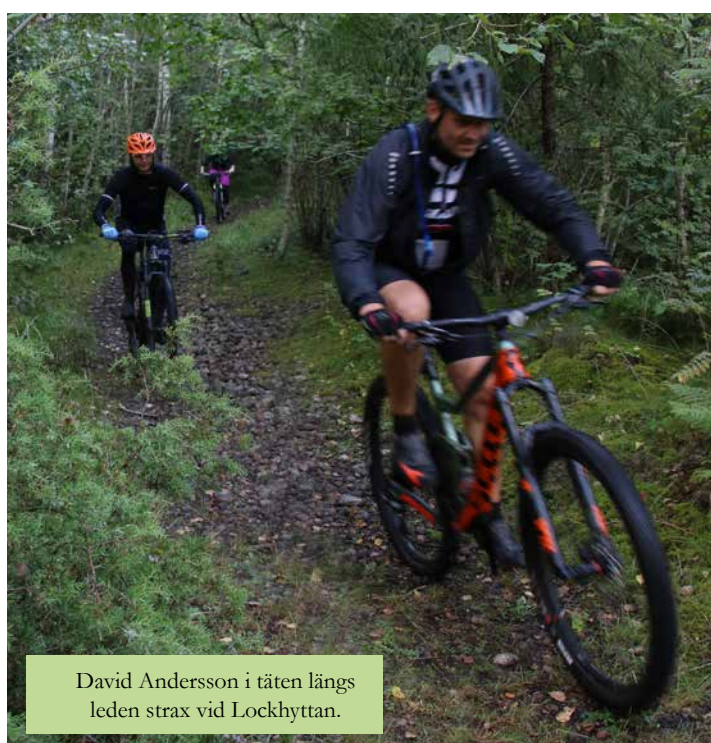
Niklas leder även barngrupper på helgerna där barn i åldrarna sju till nio år cyklar.

– Det är mycket lek, men också stigcykling. Kravet är att det ska vara

en anhörig per barn med varje gång. Så länge inte någon mer är med och stöttar och kan ta egna pass håller jag det på den här nivån. ■

”En eldsjäl” – så beskriver gänget Niklas Hasselwander som är initiativtagare och den som lägger upp passen.

David Andersson i tåten längs leden strax vid Lockhyttan.

Tips till dig som är intresserad av MTB:

På Örebro kommuns hemsida finns information om cykel- och MTB-leder runt om i kommunen.

Gå till orebro.se och sök på ”mtb” så kommer du till rätt sida snabbt.

Det finns även interaktiva kartor på naturkartan.se.

Hamnvision och ny karta heta ämnen i Östernärke

Att det händer grejer i Östernärke är det ingen tvekan om. Både privatpersoner och företagare ser till att landsbygden i de östra delarna lever. Dessutom har Samverkarna i Östernärke hunnit med en hel del på senare tid och Landsbygdsnytt tyckte att det var dags för en lägeskoll med dess frontperson Bengt Bronner.

– Senaste nytt är att Östernärkekartan blev klar strax efter sommaren. Den drog ut på tiden, men i juli lämnade vi den på tryck, säger Bengt.

Den uppdaterade kartan har bytt namn från ”Upptäck Östernärke” till ”Upplev Östernärke” och har tryckts i 5 000 exemplar.

– Vi la till underrubriken ”en bra bit av Örebro!” också. Östernärke utgör ändå 40 procent av kommunytan.

Det har dröjt 13 år mellan kartans olika versioner och främst behövdes en ny för att den gamla var slut.

– Tidigare var det områdesnämnden som stod för pro-

duktionen, nu är det Samverkarna som gör allt.

Tack vare ett ekonomiskt bidrag från Landsbygdsnämnden har den nya kartan blivit möjlig.

– Även alla medverkande sponsorer har varit viktiga.

Kartan är reklam för områdets alla upplevelser, men också för de lokala företagen. I den nya versionen har sju punkter tillkommit och nu innehåller den utvecklingsbara kartan 65 olika punkter.

– Jag hoppas så klart att den går åt snabbt så att vi får uppdatera den igen. Meningen är att den ska nå både

Foldern som Samverkarna i Östernärke har tagit fram ska göra det enklare att förmedla visionen om kajen i Hampetorp, menar Bengt Bronner.

boende och turister. Det har varit mycket research eftersom både historik och fakta skulle finnas om varje punkt, ett roligt uppdrag.

Utöver Östernärkekartan har Samverkarna även jobbat hårt med sin vision om kajen i Hampetorp. Projektet har tagit tid, men det hade man också räknat med.

– Nu har vi fått fram en folder som visar vilken vision vi faktiskt har. Det är näst intill omöjligt att förklara för människor hur vi tänker utan att ha något visuellt att visa.

Foldern är utvikiningsbar och har döpts till ”Porten till Hjälmaran!”. Även om beslut inte är fattat hoppas Bengt och alla inblandade att visionen ska bli verklighet.

– Drömmen är att allt ska gå ganska snabbt nu med bygglov och finanser. Det här skulle underlätta sjölivet enormt för så många. Vi skulle kunna få in trafik från turibåtar, en trygg hemmahamn och Sjöräddningens arbete skulle bli betydligt enklare, säger Bengt.

Han tror att det egentligen inte finns några hinder utan att man skulle kunna få till ett turistcentra om kommunen vill.

– Vi har till exempel behov av en sjömack då den närmaste ligger i Örebro. Och för att få bäring skulle den kunna kombineras med en bilmack. Då får invånarna i Hampetorp någonstans att tanka bilen.

Bengt Bronner har presenterat visionen för både medborgare och Landsbygdsnämnden.

– Efter möten med både politiker och invånare kändes det verkligen som att visionen har stöd från båda håll. Nu

Ray Reinholdsson, fastboende på Vinön, har varit engagerad i diskussionerna om kajbyggnationen, men inte sett skissen tidigare. ”Den ser bra ut”, säger han.

återstår bara ”små” detaljer, som till exempel att få någon att vilja finansiera och bygga kajen. Helst skulle vi vilja se att Örebro kommun och Region Örebro län tillsammans kunde förverkliga själva kajen.

Arbetet med visionen pågår alltså för fullt och nu när både karta och visionsfolder för hamnen fysiskt finns fortsätter Samverkarna i Östernärkes arbete med området.

– Nu får vi hitta på nya saker. Vi gör mycket som inte syns också, men vi får höra att det är tur att vi finns för annars skulle det inte hända så mycket. Det tar vi helt klart som beröm. Man får gärna följa oss på Instagram för att se vad vi gör till vardags, där heter vi @samverkarna. ■

Örebros anka semestrade i Odensbacken

Villu Jaanisoos ”Second Rubberduck” är ett av de många offentliga konstverk som Örebro kommun äger. Vanligtvis står den på Järntorget i centrala Örebro, men i sommar har den stått utanför Galleri O i Odensbacken.

– Det har varit kul att ha den här, säger Bertil Andersson, gallerist.

– Folk har reagerat på olika vis och jag hoppas att det här kan bli starten på något vi jobbat för, nämligen att vi ska ses som en kommundel som kan ta del av den offentliga konsten, fortsätter Bertil.

Det var en ren tillfällighet att gummi ankan hamnade i Odensbacken. Bertil var på Örebro konsthall av en annan anledning när han fick höra att ankan temporärt skulle hamna i ett förråd medan årets upplaga av Open Art pågick.

– ”Ställ den hos mig”, sa jag och det var ju enklare än att ställa den i ett förråd. Hos oss finns det plats.

Johan Norling, konstintendent och ansvarig för Örebro kommuns offentliga konst ler åt Bertils minne och säger att ankan faktiskt skulle placerats i Västparken i Örebro om den inte hade hamnat i Odensbacken. Att flytta runt kommunens offentliga konst är något som de tittar på att göra framåt.

– Just ankan är ett exempel på ett verk som är flyttbart. Andra kräver fundament eller är platsspecifika. Vi har köpt in ett av verken från årets Open Art, ”Mirakel” av Santiago Mostyn. Det är en neonskylt och tanken är att den ska flytta runt i kommunen. Vi tycker att det är viktigt att sprida ut verken, säger Johan.

Han uppskattar att det finns 30-50 offentliga konstverk utanför stadskärnan, men många av dem är lite svåra att se för allmänheten då en del förlagts på till exempel vårdinrättningar.

– I Odensbacken kommer det att placeras några nya verk i anslutning till ombyggnationen av vård- och omsorgsboendet Askenäs som beräknas vara färdigställt år 2023, säger Johan.

Ett av de senaste offentliga konstverken på landsbygden är Jenny Lindbloms marmorbank vid torget i Glanshammar som vi skrev om i förra numret av Landsbyggsnytt. ■

Landsbygden är trygg enligt statistiken

Det inte är farligare att bo på landsbygden jämfört med att bo centralt. Det vet man enligt statistik, kunskap och erfarenhet. Problemen som finns är liknande oavsett område. Däremot kan landsbygden uppleva toppar av otrygghet menar Örebro kommuns strategiska brottsförebyggare Patrik Wallin.

– Utsätts till exempel Garphyttan för skadegörelse under en period ökar det också otryggheten hos de boende, säger Patrik.

Det är de boende i respektive område som avgör om en plats känns otrygg eller inte och det är känslor som ska tas på allvar menar Patrik.

– Skillnaden mellan tätort och landsbygd är att det kan vara toppar av brottslighet på landsbygden och dessa dör av när åtgärder sätts in. Men i det stora hela är det fler likheter än skillnader mellan olika områden, oavsett geografisk punkt.

Om skadegörelse sker på landsbygden är det av de som bor i närheten. Patrik menar att få personer från centrala Örebro tar sig till landsbygden för att förstöra.

– Det är boende i området och därför är det viktigt att diskutera det här hemma utan att skuldbelägga.

På landsbygden är de största

Garphyttans skola är i dag renoverad och väl omskött, vilket också minskar risken för skadegörelse. ”Garphyttan är inte ett mer utsatt område i kommunen. Men jag ville visa den fina skolan eftersom just skolor är en mötesplats på landsbygden”, säger Patrik Wallin

problemen inbrottsstöld i bostäder och även dieselstöld där fastigheterna ligger glesare. Det är oftast enklare att stjäla om ingen ser på.

Skolor är ofta mötesplatser för de boende, både dag- och kvällstid. Därför blir kraften om skolan utsätts för skadegörelse också väldigt stor och påverkar många.

– Vi vet att om en skola är hel och ren blir tryggheten också större. Sedan kan man även titta på hur platser ser ut, till exempel med buskage och belysning för att minska känslan av otrygghet.

Att ha en naturlig samverkan med sina grannar och även med näringslivet och kommunala bolag eller andra fastighetsbolag och föreningar i sitt område ökar styrkan i det brottsförebyggande arbetet. Om människor tillsammans agerar innan saker händer kan det göra skillnad.

– Men vi ska också reagera när något händer.

Statistik visar att brottsligheten i kommunen haft stor nedgång i antal anmälda brott mellan 2006-2018. 5000 färre brott per 100 000 invånare har anmälts.

– Grova brott kommer oftast till kännedom för polisen i högre utsträckning än till exempel cykelstölder. Skadegörelse minskar också i vår kommun och människor är generellt duktiga på att anmäla den typen av brott, det gör att mörkertalet inte blir lika stort. I kommunen har vi dessutom en klotterstrategi som säger att allt klotter ska vara borta inom 24 timmar.

Patrik vill inte försköna, han vet att det finns problembilder i kommunen.

– Ja, men vi ser ändå att det går åt rätt håll. Kommun och polis är viktiga i sammanhanget. Här på landsbygden går det mycket upp och ner, men i ett längre perspektiv går det alltså neråt.

Örebro kommun arbetar uppsökande och har tätt samarbete med olika aktörer i kommunens områden. På landsbygden får man hitta andra sätt

som fungerar jämfört med centrala delarna, som till exempel samtal med fritidsgårdar och nattvandrare.

– Brott på landsbygden måste tas på allvar. Det vi kan göra är att hjälpas åt och bygga sociala relationer. Ju högre tillit vi har till varandra desto mer hjälp får vi.

Patrik uppmanar även invånare att kontakta både kommun och polis om allt från otillräcklig belysning till att brott skett.

– Om vi inte får information får vi heller ingen lägesbild och kan prioritera. Spana kan alla göra som bor på platsen, de känner den bäst. ■

Patriks tips till dig på landsbygden:

- Grannsamverkan! Det är ett enkelt sätt som inte kostar något. Be dina grannar om hjälp. I lokalpolisområde Örebro är 3500 unika hushåll medlemmar. Läs mer på: www.samverkanmotbrott.se
- Kom ihåg att du alltid är din egen brottsförebyggare. Ha bra lås på dörrar och fönster. Ha inte stegar, spadar eller annat som kan bli brottsverktyg utspridda.
- Prata med ditt försäkringsbolag och få tips om att DNA-märka dina dyrbaraste ägodelar. Skaffa hemlarm.
- Ta promenader med grannarna. Kanske en hundgrupp? Gå tillsammans så att du inte blir hemmasittande på grund av känslan av otrygghet.
- Kontakta kommun och polis om det är något.
- Nattvandrargrupper är ett effektivt sätt. Bli engagerad i en förening och ta ansvar för ert område. Prata med ungdomar och andra ni möter under era vandringar.
- Ta kontakt med hembygdsföreningen i ert område och hitta lokala samverkansaktörer. Det är viktigt att bryta bubblan. Ju mer levande samhälle, desto större trygghet.

Just den här typen av platser kan upplevas som otrygga. När mörkret sänker sig kan buskage av de här slagen kännas otäck eftersom man inte vet vad som döljer sig bakom dem. Även belysningen i rönnbärstråden kan uppfattas som otillräckliga kvällstid.

De stöttar landsbygdens föreningar

Under detta år har Örebro Föreningsråd satsat extra mot föreningar på landsbygden. Nu hoppas man att insatsen ska ge resultat och att fler landsbygdsföreningar hittar samarbeten mellan varandra.

– Föreningsrådet har fått kritik från landsbygden, att vi satsat för lite åt det hållet. Därför har vi arrangerat nätverksträffar. Dessa är en start för att tillsammans identifiera samhällsproblem och föra politikerdialoger. Vi är en länk, säger Helena Astvald, ordförande Örebro Föreningsråd.

Örebro Föreningsråd är en paraplyorganisation med 260 föreningar av alla slag där föreningsrådet har som uppgift att stötta och utmana.

– Det händer mycket i alla föreningar och vi vill gärna se en mobilisering inom föreningslivet och mellan föreningarna i de olika landsbygdsområdena, säger Helena och nämner Garphyttans IF som ett positivt exempel.

– De har många samarbeten med andra föreningar, till exempel PRO. Det är mycket som händer i Garphyttan tack vare Garphyttans IF, fortsätter hon.

Hittills har nätverksträffarna varit två till antalet och båda har huserat i Föreningarnas Hus på Slottsgatan i centrala Örebro. Målet är dock att träffarna ska hållas på landsbygden, det tror Helena skulle locka fler deltagare.

– Det har varit två lyckade träffar, men självklart kommer fler att ansluta om vi möts på plats där föreningarna håller till.

Tina Fingal Swens är verksamhetsutvecklare på Örebro Föreningsråd och hon håller med.

– Det vi vill är att stärka civilsamhället lokalt för att få föreningarna att samverka. Vi vet att många föreningar, oavsett geografisk placering, har det oerhört tufft, med att bland annat hitta frivilliga krafter och att få ekonomin att

Helena Astvald är ordförande och Tina Fingal Swens verksamhetsutvecklare i Örebro Föreningsråd.

gå ihop. För oss är det en utmaning att få föreningarna att samarbeta mellan varandra. Vi är övertygade om att vi lär oss så mycket mer om vi just samarbetar, säger Tina.

Tina tror att det många gånger kan vara enklare på landsbygden där sammanhangen är mindre och där många känner varandra.

– Föreningar har uttryckt att de önskar bättre sam-

verkan med till exempel lokala fastighetsbolag och det är vår uppgift att driva frågor som dessa vidare. Vi behöver få in civilsamhället i ett tidigare skede när det handlar om politiska beslut, säger Helena.

Även om just dessa nätverksträffar är riktade mot landsbygden har alla föreningar i hela kommunen tillgång till allt som Örebro Föreningsråd erbjuder. Det handlar till exempel om drop in-rådgivning där man kan få hjälp med de allra flesta frågor.

– Då är vi flera på plats för att svara på alla möjliga tänkbara frågor. Tanken med nätverksträffarna är att vi vill skapa möten. Vi vill också kunna bjuda in rätt personer som efterfrågas så att inte steget mellan medborgare och politiker blir så långt, säger Tina.

Förhoppningen är att det blir fler träffar framöver, men allt beror på vad nätverket vill.

– Det vore som sagt så häftigt om vi kunde få till träffar på landsbygden. Kanske vi kan hitta föreningar som vill vara värdar och som också brinner för frågan? Vi ser detta som en start och vi kan skapa förutsättningarna, men det är föreningarna som måste fortsätta driva, säger Helena. ■

Har du frågor kring föreningslivet på landsbygden?

Kontakta gärna Helena Astvald eller Tina Fingal Swens. Du når dem enklast på: info@orebroforeningsrad.se eller på telefon 072-311 50 09 (Helena).

Nästa datum för drop in-rådgivning är 9 oktober och 13 november på Föreningarnas Hus, Slottsgatan 13 A, Örebro.

Möt Örebro kommuns landsbygdsenhet

Lena Norrström, ny landsbygdsstrateg sedan slutet av augusti – vem är du?

– Jag är utbildad agronom inom landsbygdsutveckling vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) i Uppsala och kommer senast från en tjänst i Gullspångs kommun där jag arbetade med samhällsplanering. När denna tjänst dök upp tyckte jag att det lät spännande och jag ville gärna komma tillbaka att jobba med de bitar jag utbildat mig inom, som landsbygdsutveckling och landsbygdsfrågor.

Vad har du för koppling till Örebro?

– Ingen alls egentligen förutom att jag har lite bekanta här i stan. Men Örebro har ändå varit en av de lite större städerna som ligger nära Gullspång så jag har besökt staden flera gånger. Dessutom har jag alltid tyckt att Örebro kommuns landsbygd är så vacker.

Finns det några frågor du brinner extra för?

– Jag tycker att hållbarhetsfrågor är viktiga med tanke på klimatförändringarna och växande klyftor i samhället. I det ingår det också att verka för levande landsbygder och småorter, att resurserna når ut till hela kommunen. Annars är mitt matintresse stort och jag hade en gång i tiden en dröm om att bli kock, så jordbruk- och livsmedelsfrågor ligger mig också varmt om hjärtat. Det ska bli spännande att få ta vid det arbete som Landsbygdsnämnden och landsbygdsenheten hittills har gjort i Örebro.

Vad ser du mest fram mot nu på din nya tjänst?

– Den här tidningen känns superrolig att jobba med! Utöver den är medborgardialogerna något jag ser fram mot, att få höra hur snacket går på landsbygden direkt från de som bor där. Det ska också bli intressant att ta del av näringslivsutvecklingen som vi arbetar så tätt med.

Vad har du fått för intryck hittills av Örebro kommun?

– Bara positivt! Landsbygden är som sagt oerhört vacker och jag har fått uppfattningen att det finns ett stort intresse kring friluftsliv, det känns bra. Jag ska verkligen ta vara på närheten till friluftsliv här i kommunen.

Vad gör du när du inte jobbar?

– Jag lagar gärna mat. Jag är allätare även om det blir mycket vegetariskt. Jag gillar att träna, gärna dans, något grupp pass eller ge mig ut att springa. Jag umgås även gärna med sambon och mina vänner och så längtar jag efter en egen trädgård. ■

Mikael Ekman, hur länge har du varit landsbygdsstrateg på Örebro kommun?

– Jag har jobbat på landsbygdsenheten sedan oktober 2015. Ganska precis fyra år alltså.

Berätta om något minne du har från din tid som stannat kvar.

– Det var när kommunfullmäktige antog Örebro kommuns landsbygdsprogram. Det som fastnat är den politiska enighet som rådde och att det var minst 13 yrkanden på bifall från ledamöterna. Jag tror att det var en vändpunkt för synen på landsbygden i kommunen, att den finns och är en viktig del av vår kommun. Det var första steget mot att överbrygga klyftan mellan stad och land.

Vilka frågor brinner du för?

– Det är barn och unga på landsbyg-

den, deras möjligheter till ett aktivt liv utifrån deras möjligheter, intressen och förutsättningar. Vid samtal och dialoger med unga utanför Örebro tätort framkommer att många känner sig bortglömda och övergivna av kommunen. Det måste vi tillsammans i kommunen göra vårt yttersta för att förändra. En annan viktig sak i sammanhanget är möjligheten för unga att bo kvar i sin hembygd, då det ofta är svårt att hitta ett boende på landsbygden som passar en ung människas ekonomi.

Vad gör du på fritiden?

– Jag har ett hus och en trädgård tillsammans med min sambo Lisa. Mycket fritid har de senaste åren gått åt till renovering av huset och även till att göra om trädgården. Jag är numera nybörjarodlare och har under hösten skördat potatis,

bondböror, rödbetor, palsternacka och lök med ett, för mig, överraskande gott resultat. Ibland händer det också att jag snidar och hugger figurer i trä. ■

Höstens kalendarium

Här får ni ett axplock av allt som händer på landsbygden under årets tre sista månader. Kalendern är skapad utifrån tips från er läsare.

Vi tar gärna emot tips året om.

Hör av er: landsbygdsnytt@orebro.se

Oktober

5/10: Fritidsbanken i Östernärke slår upp sina portar
 9/10: Kvartersträning för mammor i bygden, Järlegården
 13/10: "Ormens väg på hälleberget", teater för vuxna, Axberg Folkets hus
 18/10: Musikcafé, Järlegården
 25/10: Halloween disco för barn, Axberg Folkets hus
 27/10: Matiné för barn med Halloween tema, Kilsbergens Hembygdsförening
 27/10: Familjedag, Björntorpets Islandshästgård

November

8-10/11: Julmässa på Dylta Bruk
 17/11: Advent/julmarknad, Åkerby, Stora Mellösa
 17/11: Julmarknad, Hampetorps Föreningsgård
 19/11: "Mästar-Skraddaren", teater för barn, Axberg Folkets hus
 24/11: Pepparkaksbak i Kilsbergens Hembygdsförening
 24/11: Föredrag med Åke Mossberg, Ervalla Hembygdsförening
 30/11: Vinter i Tysslinge, Tysslingedagen i vinterskrud
 30/11: Traditionell julmarknad, Gällersta Forngård
 30/11: Julmarknad i Södra valla, Vintrosa

December

1/12: Tomtevandring på Göljestigen
 1/12: Traditionell julmarknad, Gällersta Forngård
 1/12: Julmarknad, Björntorpets Islandshästgård
 7/12: Julmarknad, Glanshammars bygdegård och Gruvbyn
 14/12: Julmarknad, Brevens bruk
 14/12: Invigning Manges Padel, Garphyttan
 28/12: Barnens julfest, Gällersta Forngård

Medborgardialoger

17/10: Latorp kl 18-20 (förbättringspromenad)
 14/11: Örebrotravet kl 18-20
 December: Digital webbdialog

Bidrag till utvecklingsprojekt för landsbygden

Upprustning av samlingslokaler

Föreningar och ideella organisationer som är verksamma i, och äger eller förvaltar, fastighet på Örebro kommuns landsbygd kan ansöka om bidrag till att bevara och förbättra samlingslokaler, som används för lokal demokrati, sociala möten eller kulturaktiviteter.

Bidrag till utvecklingsprojekt

Bidraget ska stärka insatser som underlättar att bo och verka i en bygd. Det kan till exempel handla om att anordna aktiviteter för unga eller att skapa mötesplatser för olika målgrupper. Insatser av utvecklingskaraktär prioriteras.

Startbidrag för föreningar

För att stimulera och gynna föreningslivet på landsbygden är det möjligt att ansöka om startbidrag. Bidraget ska underlätta själva bildandet av föreningen, men också gå till utrustning som är nödvändig för verksamheten att komma i gång.

Evenemangsbidrag

Återkommande aktiviteter kan vara gynnsamma för landsbygdens utveckling. Syftet med bidragen är att främja existerande evenemang, men även att uppmuntra till nya för att på så sätt bidra till en levande landsbygd.

Läs mer på: orebro.se/landsbygdsutveckling